

3. Хоменко И. Тестирование моделей прогнозирования вероятности банкротства транснациональных компаний в преддверии мирового финансового кризиса (на примере GENERAL MOTORS) URL: <http://kibit.edu.ua/files/testing-models.pdf>. (дата звернення 31.03.2019)

4. Даниленко В.А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України. Збірник наукових праць “Науковий вісник Академії муніципального управління”, серія “ЕКОНОМІКА”. Випуск 7. 2009 р. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09dvaеou.pdf. (дата звернення 31.03.2019)

5. Прохорова Ю. В. Анализ современных методов и моделей диагностики кризисных состояний предприятий машиностроения. Бизнес-Информ № 2. 2008. С. 52–57.

Сапегін С.В.

*к.тех.н., ст. науковий співробітник,
Науково-технічний центр «Псіхея»*

Рябцев Г. Л.

*д. н. з держ. упр., професор,
кафедра суспільного врядування,
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»*

PSYCHAEEXPERTUS: ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ – ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЕКСПЕРТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Україна перебуває на переломному етапі свого розвитку. Це обумовлює загострення проблем, що ускладнюють управління державою і бізнесом, а саме:

– посилення невизначеності зовнішнього середовища внаслідок швидких, глибинних і важкопрогнозованих змін, що відбуваються в політиці, економіці, технологіях, соціальній сфері;

– суттєва нестача фінансових, матеріальних, людських, часових ресурсів для докладного дослідження змін, що відбуваються;

– часта зміна політиків і команд управлінців середньої ланки в органах державної влади та суб'єктах господарювання;

– жорсткі ресурсні обмеження під час розроблення проектів нормативно-правових актів і документів, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання;

- недостатня комунікація між експертами, задіяними для вирішення складних завдань, і непрозорість процесу їхньої роботи;

- необхідність одночасної підготовки великої кількості проектів ефективних, результативних та економних владних та управлінських рішень.

За таких умов забезпечити належну підтримку прийняттю владних та управлінських рішень можна, лише використовуючи сучасні засоби електронної комунікації експертів, зокрема автоматизовані системи експертного оцінювання[1]. Їхнє застосування є найбільш доцільним, коли:

- існують різні варіанти рішення, проте внаслідок ресурсних обмежень їх навіть не розглядають;

- існує низка чинників, що можуть вплинути на реалізацію рішення в майбутньому, проте їх важко спрогнозувати;

- частина інформації має якісний характер і не може бути кількісно оцінена;

- статистична інформація є недостовірною, відсутня або наявна в обмеженій кількості;

- складність завдання й ресурсні обмеження не дозволяють експертам самостійно зібрати та узагальнити всю наявну інформацію.

Проект PsycheaEXPERTUS є підсумком 22-річної роботи Науково-технічного центру «Псіхея». Основним завданням його реалізації було розроблення якісного аналітичного інструмента, що:

- сприяє вирішенню слабо- і неструктурованих задач із великою кількістю невизначених параметрів на основі надійної, професійно обробленої і коректно застосованої інформації;

- полегшує експертні процедури та підвищує ефективність залучення фахівців під час вироблення проектів владних та управлінських рішень за умов невизначеності зовнішнього середовища й ресурсних обмежень;

- скорочує непродуктивні витрати часу експертів на поїздки, наради, семінари, круглі столи й конференції;

- охоплює весь цикл експертизи – від формулювання цілей до аналізу одержаних результатів – завдяки ефективній онлайн-взаємодії експертів, аналітичної групи і операторів;

- дозволяє оцінити фаховість кожного із залучених експертів, визначати результуючу оцінку, а також ступінь узгодженості думок.

Продуктом експертного обговорення в системі є варіанти вирішення поставленої керівником задачі, розроблені та оцінені залученими фахівцями. Пошук найкращого варіанта може виконуватися циклічно до прийняття рішення керівником. Наскільки оптимальним буде експертне рішення, визначатиме лише час, відведений на його пошук.

Апробація системи PsycheaEXPERTUS засвідчила, що:

- для розроблення проектів ефективних, результативних та економних владних та управлінських рішень не потрібно організовувати й проводити багатогодинні наради, круглі столи, конференції чи робочі зустрічі;

– у процесі вирішення поставленої задачі можуть взяти участь всі експерти, які пройшли реєстрацію, при чому їхня кількість не обмежена національними, регіональними чи територіальними рамками;

– кожний із залучених експертів може брати участь в обговоренні в зручний для себе час і в звичній атмосфері;

– робота виконується під контролем керівника, в реальному часі і, за необхідності, повністю відкрито для зовнішніх спостерігачів;

– забезпечується врахування всіх експертних пропозицій та їхнє авторитетне обговорення;

– аналітична підтримка експертів за їхніми запитами забезпечує ефективну роботу в єдиному інформаційному середовищі;

– у системі передбачені механізми накопичення та оброблення великого обсягу інформації й підготовки звітів про виконану роботу.

За необхідності аналітичну підсистему можна розширити шляхом додання спеціальних методик (SWOT-, PEST-, SNW-аналізу тощо). Пропозиції експертів можна структурувати, наприклад, у ланцюгу: проблема – цілі – завдання – витрати – очікувані результати.

Систему PsycheaEXPERTUS було успішно застосовано для фіналізації проекту Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Ця робота мала своє продовження, коли постала потреба порівняти сценарії розвитку енергетики, оцінюючи досяжність поставлених у стратегії цілей, без встановлення спеціалізованого програмного забезпечення[2].

Використання PsycheaEXPERTUS дозволило вчасно та успішно виконати розрахунки сценарних прогнозів постачання й споживання енергії з урахуванням множини економічних та екологічних параметрів у рамках проекту з адаптації енергетичної моделі STREAM до умов України. Одержані результати отримали високу оцінку замовника – Посольства Королівства Данії в Україні.

Із застосуванням системи виконується також попереднє обговорення всіх нагальних питань, що виникають під час роботи Комітету з питань розвитку економічної конкуренції при Торгово-промисловій палаті України, очолюваного одним із авторів. Завдяки цьому, на очні засідання виносяться лише конкретні й попередньо узгоджені членами комітету висновки й пропозиції. Це дозволяє краще організувати роботу й суттєво економить час.

Цікавим виявився й освітній проект, реалізований для студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія», які навчаються за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Упродовж лише одного заняття вони змогли реалізувати повний цикл політики від постановки проблем порядку денного та їхнього обговорення до визначення альтернатив політики, їхнього оцінювання та вибору найкращої з-поміж запропонованих на основі складеного учасниками обговорення рейтингу.

У 2017-2019 рр. систему апробовано на понад півсотні проектах, зокрема «Дорожня карта НЕС України до 2035 року», «Дослідження енергетичних ринків України», «Про формування в Україні мінімальних запасів нафти й нафтопродуктів», «Проектний офіс: Закон України «Про ринок електричної енергії», «Порядок погодження Правил професійної етики у конкуренції» тощо.

Виконані проекти збережені [3]. Усі бажаючі, попередньо зареєструвавшись, можуть ознайомитися з результатами будь-якого відкритого експертного обговорення.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вирішення таких проблем, що виникли під час апробації системи PsycheaEXPERTUS:

- недовіра керівників до можливих результатів роботи системи через новизну запропонованих підходів;
- психологічна неготовність керівників і деяких експертів до роботи з системою.

Список використаних джерел

1. Гнатієнко Г. М. Експертні технології прийняття рішень : монографія / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К. : Маклаут, 2008. – 444 с.
2. Сапегін С. В. Мультисервісна платформа Psychea Expertus: новий формат експертної роботи [Електронний ресурс] / С. В. Сапегін // Український молодіжний енергетичний форум ; Київ, Україна, 14 лис. 2017 р. – Режим доступу : <https://www.slideshare.net/youthenergyua/psycheaexpertus> (дата звернення 30.03.2019).
3. PsycheaEXPERTUS. Меню проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://psychea.com.ua/experts/menu> (дата звернення 30.03.2019).

Селезень О.М.

*ст. викладач кафедри статистики,
аналізу господарської діяльності та маркетингу,
Сумський національний аграрний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ АНАЛІТИКИ

За останні роки економічні перетворення значно змінили характер функціонування підприємств. Вітчизняний виробник має можливість сміливо виходити на зовнішні ринки. Наразі роль економічного аналізу стрімко зростає